

GSF-ORTAK03 AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Akran kanıtı, yapıcı geri bildirim ve adil kullanım esasları

Belge kodu	GSF-ORTAK03	Belge niteliği	Açıklama, uygulama ve değerlendirme esasları
Belgenin işlevi. Bu belge arkadaşlık, popülerlik veya kişilik değerlendirmesi değildir; öğrencinin doğrudan gözlediği akran çalışması, rolü, katkısı ve ürünü hakkında ortak ölçütlerle dayalı kanıt ve geliştirici geri bildirim üretme yöntemini tanımlar.			

1. AMAÇ

Akran değerlendirmesi; öğrencilerin aynı ya da benzer öğrenme görevlerinde birbirlerinin çalışma, ürün, sunum veya grup katkısını önceden açıklanmış ölçütlerle göre incelemesi ve kanıta dayalı geri bildirim vermesidir. Yöntem; ölçütleri anlama, eleştirel bakma, nitelikli iş örneklerini ayırt etme, mesleki dil kullanma ve geri bildirim kültürü geliştirme amacı taşır.

Güzel Sanatlar Fakültesinde akran değerlendirmesi; atölye kritikleri, taslak/ürün incelemeleri, sunumlar, portfolyolar, film-proje üretimleri ve grup çalışmalarında kullanılabilir. Öğrencinin akademik karar yetkisi öğretim elemanına devredilmez; akran verisi tek başına nihai not olmaz ve hakaret, misilleme, çıkar ilişkisi veya çoğunluk baskısına karşı öğretim elemanı tarafından denetlenir.

2. KAPSAM

Bu belge aşağıdaki öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde kullanılabilir:

- Taslak, eskiz, deneme, ürün, eser, film, proje ve portfolyo incelemeleri,
- Sunum, seminer, eleştiri oturumu ve prova değerlendirmeleri,
- Grup çalışmalarında rol, görev tamamlama ve bireysel katkı kanıtları,
- Yüz yüze veya güvenli dijital ortamda adlandırılmış ya da uygun koşulda anonim geri bildirim,
- Biçimlendirici geri bildirim ve önceden sınırlandırılmış ağırlıkla değerlendirmeyi destekleyen uygulamalar.

GSF-ORTAK03, öğrencinin başka bir öğrencinin gözleyebildiği çalışma ve katkısını değerlendirmesi içindir. Kendi öğrenmesi için GSF-ORTAK02, öğretim elemanı gözlemi için GSF-ORTAK01, grup çalışmasının ortak ürün ve süreç sonucu için GSF-ORTAK04 kullanılır. Akranın görmediği niyet, kişilik, özel yaşam veya ders dışı ilişki değerlendirme konusu yapılmaz; aynı katkı akran ve grup formlarında açıklamasız biçimde iki kez puanlanmaz.

3. DEĞERLENDİRME ESASLARI

Ölçüt	Açıklama
Yöntemin niteliği	Öğrenci, doğrudan gözlediği akran çalışmasını ortak ölçütlerle inceler; derece/puan varsa kısa kanıt ve geliştirici açıklamayla destekler.
Değerlendirilen kanıt	Taslak, ürün, sunum, görev çıktısı, toplantı/iş kaydı veya gözlenmiş grup katkısı değerlendirilir; kişilik ve popülerlik ölçülmez.
Değerlendirici seçimi	Akran eşleştirmesi, grup yapısı, çıkar çatışması ve yeterli gözlem fırsatı dikkate alınarak öğretim elemanı tarafından planlanır.
Kimlik modeli	Adlandırılmış, karşılıklı veya anonim model kullanılabilir; seçimin amacı, geri bildirim kalitesi, güvenlik ve hesap verebilirlikle birlikte açıklanır.
Ölçüt ve kalibrasyon	Öğrenciler uygulamadan önce ölçütleri, düzey örneklerini ve kanıt dilini inceler; örnek çalışma üzerinde kısa alıştırma yapar.
Geri bildirim dili	Açıklama; gözlenen güçlü yön, geliştirilmesi gereken ölçüt ve uygulanabilir öneri içerir; küçümseyici, kişisel veya belirsiz ifade kabul edilmez.
Puan ilişkisi	Akran değerlendirmesi puana girecekse ağırlık, birleştirme, uç değer, eksik form ve çıkar çatışması kuralları önceden açıklanır.
Öğretim elemanı denetimi	Öğretim elemanı kanıtsız, tutarsız, ayrımcı, misilleme amaçlı veya olağan dışı puanları inceleyebilir; değişiklik ölçütüyle gerekçelendirilir.

Ölçüt	Açıklama
Akran sonucu	Geçerli değerlendirmeler biçimlendirici geri bildirim veya sınırlandırılmış ham akran bileşeni oluşturur; nihai akademik karar ayrıca verilir.

4. AKRAN DEĞERLENDİRMESİNİ PLANLAMA İLKELERİ

Akran değerlendirmesi tasarlanır ve uygulanırken aşağıdaki ilkeler birlikte gözetilir:

- **Değerlendirme amacı:** Uygulamanın geri bildirim, revizyon, ölçüt öğrenme, bireysel katkı doğrulama veya puana katkı amaçlarından hangisini taşıdığı açıkça belirtilir.
- **Gözlem yeterliği:** Öğrenci yalnız erişebildiği çalışma ve doğrudan gözlediği süreç hakkında değerlendirme yapar; grup içindeki görünmeyen görevler için ek kanıt veya rol kaydı kullanılır.
- **Eşleştirme ve yük:** Akran sayısı ve eşleştirme, her öğrenciye yeterli fakat aşırı olmayan değerlendirme yükü ve dengeli geri bildirim sağlayacak biçimde planlanır.
- **Örnekle kalibrasyon:** Ölçütlerin düşük-orta-yüksek performansta ne anlama geldiği örnek üzerinden tartışılır; kişisel zevk ile ölçüt temelli yargı arasındaki fark gösterilir.
- **Güvenli geri bildirim:** Saygı, gizlilik, kanıt gösterme, yapıcı dil ve geri bildirim yanıt verme kuralları önceden belirlenir; hakaret ve misilleme için bildirim yolu açıklanır.
- **Anonimlik sınırı:** Anonimlik dürüstlüğü destekleyebilir ancak sorumsuz dil için koruma değildir; öğretim elemanı gerektiğinde kaynağı idari olarak izleyebilecek güvenli sistemi kullanır.
- **Çıkar çatışması:** Yakın ilişki, açık anlaşmazlık, rekabet veya karşılıklı puan anlaşması riski varsa yeni eşleştirme ya da ek değerlendirici sağlanır.
- **Erişilebilirlik ve çeşitlilik:** İletişim biçimi, dil yeterliği, engellilik veya kültürel farklılık öğrenme çıktısıyla ilgisizse akran puanını etkilemez; eşdeğer geri bildirim yolları sunulur.

5. DEĞERLENDİRME VE GERİ BİLDİRİM İLKELERİ

Akran puan ve açıklamaları, tek bir öğrencinin kanaati yerine ölçüt, kanıt ve değerlendiriciler arası örüntü üzerinden ele alınır:

- **Ölçüte bağlılık:** Akran, genel beğeni veya arkadaşlık derecesi yerine verilen ölçüt ve düzey tanımını kullanır; her derece gözlenebilir örnekle desteklenir.
- **Çalışma ve kişi ayrımı:** Geri bildirim öğrencinin kişiliğine değil çalışma, karar, görev veya katkıya yöneltilir; 'yeteneksiz', 'tembel' veya 'uyumsuz' gibi etiketler kullanılmaz.
- **Güçlü yön ve öneri dengesi:** Geri bildirim yalnız kusur listesi veya övgü değildir; korunması gereken nitelik ile geliştirilecek nokta ve uygulanabilir öneriyi birlikte içerir.
- **Çoklu akran verisi:** Birden fazla akran değerlendirmesi kullanıldığında ortak örüntü, gerekçe kalitesi ve belirgin sapmalar incelenir; basit ortalama her durumda otomatik uygulanmaz.
- **Uç ve kanıtsız puan:** Olağan dışı yüksek/düşük, açıklamasız veya ölçütle çelişen puan öğretim elemanı tarafından kanıtlarla incelenir; geçersiz sayma veya düzeltme kararı kaydedilir.
- **Bireysel katkı:** Grup ürününün genel başarısı bütün üyelere aynı katkı düzeyini kanıtlamaz; rol, görev ve teslim kanıtlarıyla bireysel değerlendirme desteklenir.
- **Revizyon kullanımı:** Öğrenci aldığı geri bildirimden hangisini neden kabul ettiğini, uyarladığını veya gerekçeyle reddettiğini açıklayabilir; akran görüşünü aynen uygulamak zorunlu değildir.
- **Nihai sorumluluk:** Notlandırma kararı ve adil uygulama sorumluluğu öğretim elemanıdır; akran sonuçları tek başına ve denetimsiz biçimde nihai nota dönüştürülmez.

6. UYGULAMA NOTLARI

Bu bölüm, akran değerlendirmesinin hazırlanması, güvenli yürütülmesi, geri bildirimin kullanılması ve kayıtların korunmasına ilişkin esasları açıklar.

6.1. Uygulama öncesi

- Amaç, değerlendirilecek çalışma/katkı, ölçütler, akran sayısı, kimlik modeli, takvim ve puana etkisi öğrencilere bildirilir.
- Örnek çalışma üzerinde ölçüt uygulaması ve saygılı kanıt dili alıştırmaları yapılır; kabul edilmeyecek kişisel ifadeler açıklanır.
- Eşleştirmeler gözlem fırsatı ve çıkar çatışması bakımından kontrol edilir; grup görevleri görünür kayıtlarla desteklenir.

6.2. Uygulama ve geri bildirim

- Değerlendirme bağımsız yapılır; öğrencilerin birbirine puan baskısı kurması, karşılıklı anlaşması veya form kopyalaması önlenir.
- Öğretim elemanı açıklamaları uygunsuz dil, kanıt, ölçüt tutarlılığı ve olağan dışı puan yönünden inceler; gerekli müdahaleyi kayıt altına alır.
- Öğrenciye uygun akran geri bildirimleri ulaştırılır ve revizyon ya da öğrenme hedefi için nasıl kullanacağına ilişkin kısa yönlendirme verilir.

6.3. Belgelendirme, arşiv ve itiraz

- Yönerge, ölçüt/rubrik, eşleştirme kaydı, geçerli akran formları, öğretim elemanı müdahale notu ve varsa puan birleştirme çizelgesi saklanır.
- Öğrenci kimliği ve akran açıklamaları yalnız amaç ve yetki ölçüsünde paylaşılır; geri bildirimler sınıf içinde ifşa veya alay konusu yapılmaz.
- İtirazda tek bir akran görüşü değil; ölçüt, kanıt, birden fazla değerlendirici örüntüsü, uç değer işlemi ve öğretim elemanı kararı birlikte incelenir.

Temel ilke. Akran değerlendirmesi arkadaşların birbirine not vermesi değil; öğrencilerin ortak ölçütlerle çalışma okumayı, kanıta dayalı mesleki geri bildirim vermeyi ve aldığı eleştiriyi bilinçli biçimde kullanmayı öğrenmesidir.